

Lịch sử ngàn năm trong địa đ Đông Á...

Thành Cị loạ x

Như vậy ngàn năm trước, khi t Hoa L Lý Thái T lập đô t i Thăng Long vào năm 1010, r i n c Đài Việ t ra đ i, chúng ta cùng nhìn ra ngoài xem các n c khác xoay tr ra sao....
Thị Tuyền-Đề ng là c h i cho dân ta qu t kh i. Khi nhà Đề ng tiêu vong vào năm 907 thì g n sáu ch c năm c a th i "Ngũ đ i - Th p qu c" sau đó là lúc dân ta giành l i quy n t ch . Th r i, trong khi n c ta b 70 năm lo n l c, t Ngô V ng Quy n đ n Lý Thái T t 939 đ n 1009, thì n c T u l i tái th ng nh t. Tri u Khuông D n m ra nhà Đài Tề ng t đ y.

Nhà Tề ng này t n t i đ c h n ba trăm năm - t 960 đ n 1279. Như ng ch có trăm năm đ u là m nh. Trong m t chu i dài sáu tri u đ i là Hán, Đề ng, Tề ng, Nguyên, Minh và Thanh, thì Đài Tề ng là đ qu c y u nh t.

Nhìn l i chuy n ngàn năm trước, chúng ta th y ra hai cu c ch y đua đ đ i lo n ra tr .

Bên Trung Hoa lo n tr c nên t i đích s m h n v i s ra đ i c a nhà Tàng. Vì vậy, h cũng mạnh nha chinh ph c i vùng đ t Giao Châu v a b vu t m t. May là sau Ngô Quyền, n c ta có Lê Hoàn - Đ i Hành Hoàng đ - và chi n công phá Tàng bình Chiêm trong các năm 981-982. Cái may th hai c a chúng ta là nhà Đ i Tàng này th t ra cũng còn y u vào khi n c ta ch a đ m nh trong giai đ n t ch ban đ u! V i nhà Lý thì Đ i Vịt đã k p đ m nh đ đ ng đ u quy t li t h n, trong khi nhà Tàng tu t đ c và b Mông C di t vong.

Xu t phát t th i tao lo n, Thái t Tri u Khuông Đ n c a nhà Đ i Tàng t p trung quy n l c vào trung ng kinh đô Khai Phong t i phía B c và t c đ t binh quy n c a các đ a ph ng. Quy n l c trung ng r t m nh thì đem l i s n đ nh - và phát tri n văn hoá cùng kinh t . Nh ng l i làm suy y u nh h ng v ng tri u t i các vùng biên tr n hay biên ngo i. Đó là mâu thu n l n c a tri u đ i này và cũng là mâu thu n c a Trung Qu c ngày nay.

Nói v thành t u thì Trung Qu c đ i Tàng đã m đ u thiên h v i cu c "cách m ng k ngh " - khi loài ng i ch a nghĩ ra ch "k ngh " hay "công nghi p". H phát minh ra thu c súng và c súng h a mai, h m ra k thu t n loát, h c i ti n k ngh luy n kim đ s n xu t thép ngày m t nhi u và tinh x o h n. H m mang k thu t đóng t u và hàng h i và cho bành tr ng th ng m i. Nh vậy, khi mà Âu Châu m i ch có th tr n thì đ i Tàng đã có các thành ph l n.

Hàng Châu, sau này là kinh đô Nam Tàng, có t i n a tri u dân trong khi Paris hay các kinh đô khác c a Âu Châu ch có ch ng ch c v n. Constantinople t a sáng kia mà cũng m i ch có ba ch c v n dân thôi. V văn hoá, nhà Tàng cũng có nhi u ti n b v t b c so v i nhà Đ ng, nên th phú, h i h a đã tr thành sinh ho t ph bi n còn r ng rãi h n trong dân gian.

Nh ng then ch t nh t, t ng l p u tú c a h đào sâu t duy v Kh ng h c và nâng t t ng Kh ng giáo lên trình đ ... chuyên ch . Ph t giáo b đ y lui, Kh ng giáo tr thành t t ng chính th ng mà ch quan h n. Lý h c c a Tàng nho là h th ng t t ng c c đoan nh t vì ch y u t p trung vào vi c b o v v ng quy n. Tr c tiên là b o v Hoàng đ và Hoàng gia. Vi c b o v v ng quy n cũng khi n nhà Tàng ch có s c m nh trung ng và th ng xuyên b ngo i t c t n công, trong đó có c nhà Đ i Vịt đ i th i Thái úy Lý Th ng Ki t năm 1175-1177. Chi n công c a nhà Lý khi n T t ng V ng An Th ch b m t ch c và vi c "bi n pháp" đ c i cách c a ông ph i ch m đ t khi n nhà Tàng còn l n b i h n.

Nhà Đ i Tàng b uy hi p n ng nh t là t phía Tây và ph ng B c. Các v ng qu c vây quanh nh Tây H , Kim, Liêu thay nhau t n công Trung Nguyên. Nhà Kim

Tác Giả: Nguyên Xuân Nghĩa
Thứ Hai, 08 Tháng 3 Năm 2010 12:02

3 / 5

Đôi Vĩt Bên Đôi Tòng và Cao Ly

Tác Giả: Nguy&#n Xuân Nghĩa

Thứ Hai, 08 Tháng 3 Năm 2010 12:02

Nh&#ng, t&#c N&# Chân t&#i mi&#n B&#c l&#i l&#n m&#nh và h&#t th&#n ph&#c nhà Cao Ly mà b&#t đ&#u nh&#m ng&#.

Năm 1107, chi&#n tr&#n bùng n&# d&#i s&#c ép N&# Chân, và t&#ng Doãn Quán c&#a nhà Cao Ly ngăn đ&#c. Nh&#ng nh&# nhi&#u l&#n trong l&#ch s&# Trung Qu&#c hay Cao Ly, hùng t&#ng t&#i tr&#n ti&#n l&#i b&# tri&#u đ&#nh h&# b&#i phía sau nghi ng&#, bãi ch&#c và b&# bu&#c tr&# l&#i thành trì cho gi&#c! Không khác gì chuy&#n đ&# x&#y ra cho nhà T&#ng r&#i nhà Minh bên T&#u. Tri&#u đ&#nh Đ&#i Vi&#t thì ch&#a đ&#n n&#i t&# nh&# v&#y. Trong c&# l&#ch s&# n&#c Nam cũng th&#!

N&#i tình nhà Cao Ly th&#t ra th&#ng xuyên có lo&#n, gi&#a các võ t&#ng v&#i văn th&#n, gi&#a các v&#ng h&#u hay v&#ng t&#ng h&# Lý v&#i hoàng gia Cao Ly, cho nên nhi&#u lúc tri&#u đ&#nh v&#i đôi. Sau v&# n&#i lo&#n c&#a t&#ng Lý T&# Khiêm năm 1126, tri&#u Cao Ly suy s&#p h&#n. Vì c&# võ quan ph&# l&#p ng&#i vua x&#y ra nhi&#u l&#n cho t&#i năm 1179 m&#i t&#m yên nh&# viên t&#ng Kh&#ng Đ&#i Thăng.

Nh&#ng h&# Kh&#ng này qua đ&#i thì lo&#n v&#n hoàn lo&#n.

Năm 1197, ng&#i cháu b&#n đ&#i c&#a m&#t danh t&#ng Đ&#i Vi&#t di c&# qua đó t&# đ&#i Lý Anh Tông (Th&#y quân Đô đ&#c Lý D&#ng Côn) là T&# t&#ng Lý Nghĩa M&#n b&# các võ t&#ng khác gi&#t h&#i đ&# kh&#ng ch&# tri&#u đ&#nh Cao Ly trong h&#n 60 năm. Ông Lý Nghĩa M&#n này làm T&# t&#ng nhà Cao Ly trong 14 năm ch&# không ph&#i ng&#i t&#ng. C&#m đ&#u nh&#m võ t&#ng đã gi&#t ông là Thôi Trung Hi&#n. H&# Thôi th&#c t&# n&#m quy&#n, b&#c vua này lên, h&# vua kia xu&#ng, các ông vua nhà Cao Ly ch&# ng&#i làm vì.

Năm 1231, Đ&#i H&#n Oa Khoát Đài c&#a Mông C&# t&# trong l&#c đ&#a b&#c qua và tri&#u đ&#nh Cao Ly l&#i đ&#i đô mà ch&#y. Nhà Cao Ly c&#m c&# đ&#c g&#n ba ch&#c năm thì đành đ&#u hàng vào năm 1159. Năm đó, n&#c Đ&#i Vi&#t c&#a nhà Tr&#n th&#i Tr&#n Thái Tông v&#a đánh b&#i quân Mông C&# trong l&#n xâm lăng th&# nh&#t vào đ&#u năm 1158. Ý chí c&#a Thái úy Tr&#n Th&# Đ&# có góp ph&#n cho chi&#n th&#ng đó.

Ph&#i nói thêm r&#ng trong ba ch&#c năm chi&#n đ&#u ch&#ng ngo&#i xâm thì dân Cao Ly đã kháng c&# r&#t anh hùng. Nh&#ng tri&#u đ&#nh &# trên thì r&#t y&#u. N&#u so sánh thì ta hi&#u ra công lao c&#a Tr&#n Th&# Đ&# khi xoá b&# nhà Lý m&#c nát đ&# k&#p đ&#ng lên tri&#u Tr&#n. Công và t&#i v&#i xã t&#c c&#n đ&#c xét &# đó h&#n là t&# quan đ&#m "trung quân" v&#i riêng nhà Lý!

Tri&#u Cao Ly ký hòa &#c đ&# xin hàng Mông C&#, ch&# gi&# l&#i đ&#c ch&# quy&#n v&# văn hoá và th&#t s&# là phiên thu&#c c&#a Nguyên Mông. Th&#i &#y, Nguyên Th&# t&# H&#t T&#t Li&#t mu&#n dùng bán đ&#o Tri&#u Tiên làm bàn đ&#p chính ph&#c Nh&#t B&#n. N&#u trong hai đ&#t t&#n công Nh&#t B&#n năm 1274 và 1281 mà nhà Nguyên thành công thì có khi Nh&#t đã thành phiên thu&#c. Còn lãnh th&# c&#a nhà Cao Ly tr&# thành châu qu&#n c&#a nhà Nguyên!

Trong giai đ&#n ngo&#i thu&#c, nhà Cao Ly còn c&# g&#ng c&#i cách m&#t l&#n n&#a, d&#i th&#i Cung M&#n V&#ng, nh&#ng chính s&# m&#c nát trong tri&#u đã gây ra th&#t b&#i. Trong khi nhà Nguyên b&# suy y&#u

Đội Việt Bền Đội Tòng và Cao Ly

Tác Giả: Nguyễn Xuân Nghĩa

Thứ Hai, 08 Tháng 3 Năm 2010 12:02

trở c s n i d y c a Chu Nguyên Ch ng r i b đ u i kh i Trung Nguyên năm 1368 thì Cung M n V ng l i b m t nam thi p - nói cho d hi u là "kép đ c" - ám sát năm 1374.

Vi c qu t kh i không thành, nhà Cao Ly b m t viên t ng là Lý Thành Qu ph b đ x ng vua là Thái t Tri u Tiên vào năm 1392. Nhà Cao Ly ch m d t t đó và dù có 33 đ i vua thì th c quy n cũng ch ng bao nhiêu.

Dù sao, trong m y trăm năm, nhà Cao Ly có đ l i nhi u thành t u v v n hoá, ngh thu t và r t nhi u kinh sách Ph t giáo, t ng t nh nhà Lý, nhà Tr n c a n c ta... Dân Đ i Hàn ngày nay thì nh , chúng ta thì quên vì ký c b xóa. Cùng l m thì l i tìm vài vòng hoa Cao Ly trồng lên c mình, ra chi u hãnh di n vì nhi u v ng công đ i Lý ch y qua đó đã tr thành anh hùng Cao Ly!

Và ngày nay, trong cu c đua v i Đ i Hàn, Vi t Nam coi nh đã t t h u, r i c trôi d n vào "Tr t t Trung Hoa". Là công lao h c ám c a đ ng C ng s n Vi t Nam sau 80 năm hi n h u... Đ y m i là cách nh x ng đáng và th c t v "ngàn năm Thăng Long"!